

Súd: Okresný súd Liptovský Mikuláš
Spisová značka: 9P/6/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5619200084
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 02. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Slavomíra Mlynarčíková
ECLI: ECLI:SK:OSLM:2020:5619200084.12

Uznesenie

Okresný súd Liptovský Mikuláš vo veci starostlivosti o maloletého M. A., nar. XX. XX. XXXX, bytom ako matka, zastúpený kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš, so sídlom M. M. Hodžu 1784/30, Liptovský Mikuláš, IČO: 30 794 536, dieťa matky S. F. H., nar. XX. XX. XXXX, prihlásená k trvalému pobytu S. X. S., v súčasnosti bytom Š. XXX, X. Z., okres Liptovský Mikuláš a otca F. A., nar. XX. XX. XXXX, prihlásený k trvalému pobytu N. XXX/X, X. S., zastúpeného advokátom JUDr. Dušanom Jančim, so sídlom Garbiarska 695, Liptovský Mikuláš, v konaní o návrhu matky na zverenie maloletého do osobnej starostlivosti a o návrhu otca na zverenie maloletého do striedavej osobnej starostlivosti rodičov, o návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia, takto

rozhodol:

Súd návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia **z a m i e t a**.

odôvodnenie:

1. Matka podala na Okresný súd Liptovský Mikuláš dňa 11. 01. 2019 návrh na zverenie maloletého M. A., nar. XX. XX. XXXX do osobnej starostlivosti a popretie otcovstva, ktorý bol zaevidovaný pod sp. zn. 9P/6/2019. Na základe výzvy súdu matka predložila doplnenie návrhu, ktorým žiada, aby súd maloletého zveril do jej osobnej starostlivosti a aby poprel otcovstvo F. A., nar. XX. XX. XXXX. Uznesením sp. zn. 9P/6/2019 zo dňa 06. 03. 2019 bol návrh matky na popretie otcovstva vylúčený na samostatné konanie. Dňa 15. 02. 2019 podal otec návrh na zverenie maloletého M. A., nar. XX. XX. XXXX do striedavej osobnej starostlivosti rodičov, ktorý bol zaevidovaný pod sp. zn. 1P/32/2019. Uznesením sp. zn. 9P/6/2019 zo dňa 03. 06. 2019 súd spojil návrh matky a otca na spoločné konanie, ktoré sa vedie pod sp. zn. 9P/6/2019.

2. Uznesením sp. zn. 9P/6/2019 zo dňa 14. 08. 2019 okresný súd začal konanie o nariadenie neodkladného opatrenia vo veci zverenia maloletého M. A., nar. XX. XX. XXXX do osobnej starostlivosti (výrok I.). Maloletého do právoplatného skončenia konania vo veci samej zveril do osobnej starostlivosti matky (výrok II.) a dočasne upravil styk otca s maloletým na každý víkend nepárneho kalendárneho týždňa od piatku od 16.00 hod. do nedele do 18.00 hod. s tým, že otec maloletého prevezme a po ukončení styku ho odovzdá matke v mieste jej bydliska (výrok III.). Na základe odvolania otca rozhodol Krajský súd v Žiline uznesením č. k. 7CoP/58/2019-173 zo dňa 06. 11. 2019 tak, že zmenil napadnutý výrok III. neodkladného opatrenia, podľa ktorého otec je do právoplatného skončenia konania vo veci samej oprávnený stýkať sa s maloletým každý víkend nepárneho kalendárneho týždňa od piatku od 16.00 hod. do nedele do 18.00 hod. (bod 1. výroku), v čase zimných prázdnin a Vianoc od 26.12. od 10.00 hod. do 29.12. do 18.00 hod. a v čase od 2.1. od 10.00 hod. do 5.1. do 18.00 hod. s tým, že v tomto období sa neuplatní stretávanie sa otca s maloletým podľa predchádzajúceho bodu (bod 2. výroku). Otec maloletého prevezme a po ukončení styku ho odovzdá matke v mieste jej bydliska (bod 3. výroku). Matka je povinná maloletého na styk s otcom riadne pripraviť a v určený deň a hodinu maloletého odovzdať otcovi (bod 4. výroku). Rozhodnutie odvolacieho súdu nadobudlo právoplatnosť dňa 13. 12. 2019. Na základe nového návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia súd uznesením sp. zn. 9P/6/2019 zo dňa 31. 01. 2020 rozšíril úpravu styku s maloletým počas jarných prázdnin v roku 2020 od stredy 26. 2.

2020 od 16.00 hod. do nedele 1. 3. 2020 do 18.00 hod., a počas veľkonočných sviatkov v roku 2020 od soboty 11. 4. 2020 od 9.00 hod. do pondelka 13. 4. 2020 do 12.00 hod. s určením, že matka je povinná maloletého na styk s otcom riadne pripraviť a v určený deň a hodinu maloletého odovzdať otcovi.

3. Uznesením sp. zn. 9P/6/2019 zo dňa 31. 01. 2020 okresný súd na návrh otca nariadil neodkladné opatrenie, že otec je až do právoplatného skončenia konania vo veci samej, vedeného Okresným súdom Liptovský Mikuláš pod sp. zn. 9P/6/2019 oprávnený stykať sa s maloletým počas jarných prázdnin v roku 2020 od stredy 26. 2. 2020 od 16.00 hod. do nedele 1. 3. 2020 do 18.00 hod., a počas veľkonočných sviatkov v roku 2020 od soboty 11. 4. 2020 od 9.00 hod. do pondelka 13. 4. 2020 do 12.00 hod. Styk upravený uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 7CoP/58/2019-173 zo dňa 6. 11. 2019, ktorým nariadil neodkladné opatrenie, vo výroku I. ostáva nariadením neodkladného opatrenia uznesením Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp. zn. 9P/6/2019, zo dňa 31. 1. 2020 nedotknutý s výnimkou úpravy styku počas jarných školských prázdnin a veľkonočných sviatkov v roku 2020 (výrok III). Teda týmto rozhodnutím súd iba rozšíril dočasnú úpravu styku nariadenú predchádzajúcim neodkladným opatrením na obdobie jarných prázdnin a veľkonočných sviatkov roku 2020.

4. Matka podala dňa 12. 02. 2020 návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým žiada, aby súd zakázal otcovi stykať sa s maloletým dieťaťom. Návrh odôvodnila tým, že otec vo všetkých svojich podaniach uvádzal, že mu bráni v styku s maloletým synom, čo nie je pravda. V roku 2018 jej maloletého počas vianočných sviatkov zobral na tri týždne, nemohla sa k dieťaťu dostať. Takéto konanie otca sa opakovalo niekoľkokrát. Poukázala na to, že otec ju viackrát napadol na parkovisku pri bytovke, kde bývala, o čom svedčia podané trestné oznámenia. V období, keď bola tehotná do nej strkal pred jej prácou. V dôsledku správania otca prežívala stres a nakoniec potratila v ôsmom mesiaci. Maloletý sa od otca vracia s plačom, povedal jej, že otec na ňu vulgárne nadáva. Otec maloletého berie k jej rodičom, kde spoločne na ňu nadávajú, aká je zlá dcéra a matka. Dieťa je z toho pomýlené a po návrate od otca nevie, ako sa má k nej správať. Narušuje to jeho citovú väzbu k nej ako k matke. Ďalej v návrhu uviedla, že otec jej cez maloletého robí schválnosti. Celá situácia zle vplyva na dieťa, ktorému sa v dôsledku toho zhoršilo správanie v škole. Pokiaľ nebude mať maloletý stabilitu v rodine a neprestane sa stykať s otcom, ktorý nie je jeho biologickým otcom, tak napätie sa bude len stupňovať. Nakoniec matka uviedla, že úrad práce, sociálnych vecí a rodiny tiež podal návrh na zákaz styku otca s maloletým, keďže súhlasí s názorom, že takéto stretávania nie je vhodné. Maloletý aktuálne žije v stabilnej rodine, ktorá sa podieľa na všetkých výdavkoch spojených s jeho potrebami. Po uskutočnení genetických testov nemieni s otcom udržiavať nijaký kontakt.

5. Podľa § 360 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“), neodkladné opatrenie možno nariadiť aj bez návrhu v konaniach, ktoré možno začať aj bez návrhu.

Podľa § 2 ods. 1 CMP, na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 324 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), pred začatím konania, počas konania a po jeho skončení súd môže na návrh nariadiť neodkladné opatrenie.

Podľa § 325 ods. 1 CSP, neodkladné opatrenie môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.

Podľa § 325 ods. 2 písm. d) CSP, neodkladným opatrením možno strane uložiť najmä, aby niečo vykonala, niečo sa zdržala alebo niečo znášala.

Podľa § 326 ods. 1 a 2 CSP, v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia sa popri náležitostiach žaloby podľa § 132 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/160/20160701>> uvedie opísanie rozhodujúcich skutočností odôvodňujúcich potrebu neodkladnej úpravy pomerov alebo obavu, že exekúcia bude ohrozená, opísanie skutočností hodnoverne osvedčujúcich dôvodnosť a trvanie nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana a musí byť z neho zrejmé, akého neodkladného opatrenia sa navrhovateľ domáha. K návrhu musí navrhovateľ pripojiť listiny, na ktoré sa odvoláva.

Podľa § 328 ods. 1 CSP, ak súd nepostupoval podľa § 327 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/160/20160701>>, nariadi neodkladné opatrenie, ak sú splnené podmienky podľa § 325

ods. 1 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/160/20160701>>, inak návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietne.

Podľa § 329 ods. 1 prvá veta, ods. 2 CSP, súd môže rozhodnúť o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia aj bez výsluchu a vyjadrenia strán a bez nariadenia pojednávania. Pre neodkladné opatrenie je rozhodujúci stav v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie.

Podľa § 329 ods. 3 CSP, ak po vydaní uznesenia, ktorým bol zamietnutý návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, dôjde k zmene skutkových okolností významných pre rozhodnutie, nezakladá právoplatné rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, prekážku rozhodnutej veci.

Podľa čl. 5 základných zásad zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej len „ZR“), záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä

- a) úroveň starostlivosti o dieťa,
- b) bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava,
- c) ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa,
- d) okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa,
- e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou,
- f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa,
- g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny,
- h) podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami,
- i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

Podľa § 24 ods. 4 ZR, súd pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností alebo pri schvaľovaní dohody rodičov rešpektuje právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom a vždy prihliadne na záujem maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby, vývinové potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia a ku schopnosti rodiča dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o dieťa s druhým rodičom. Súd dbá, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov a aby bolo rešpektované právo dieťaťa na udržiavanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvomi rodičmi.

Podľa § 25 ods. 3 ZR, ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, súd obmedzí styk maloletého dieťaťa s rodičom alebo zakáže styk maloletého dieťaťa s rodičom, ak nie je možné zabezpečiť záujem maloletého dieťaťa obmedzením styku maloletého dieťaťa s rodičom.

Podľa § 28 ods. 2 ZR, rodičovské práva a povinnosti majú obaja rodičia. Pri ich výkone sú povinní chrániť záujmy maloletého dieťaťa.

6. Civilný mimosporový poriadok ako osobitný, teda špeciálny právny predpis (lex specialis) v § 360 a nasl. obsahuje len niektoré ustanovenia o neodkladných opatreniach - vo veciach ochrany maloletého, vo veciach výživného, vo veciach osobnej starostlivosti o maloletého a o povolení súdu na výkon oprávnenia vo veci starostlivosti o maloletých. Keďže Civilný mimosporový poriadok neobsahuje osobitnú úpravu týkajúcu sa neodkladných opatrení vo veciach úpravy styku (zákazu styku) rodiča s maloletým dieťaťom, vychádzal súd pri rozhodnutí o návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia zo všeobecného právneho predpisu, ktorým je Civilný sporový poriadok (lex generalis). Tento v § 325 ods. 2 demonštratívne uvádza niektoré príklady neodkladných opatrení, ktoré môže súd nariadiť. Vyššie citovanými zákonnými ustanoveniami je možné rýchlo a pružne riešiť situáciu, ktorá vyžaduje okamžitý zásah súdu. Pre nariadenie neodkladného opatrenia je nevyhnutná potreba bezodkladnej úpravy pomerov účastníkov. Posúdenie, či a kedy je takáto potreba daná, je ponechaná na úvahe súdu. Okrem toho je základným zákonným predpokladom nariadenia neodkladného opatrenia aj hodnoverným spôsobom osvedčiť dôvodnosť a trvanie uplatneného nároku, ktorému sa má súdom poskytnúť neodkladná ochrana. Neodkladné opatrenie si teda vyžaduje naliehavosť takéhoto opatrenia, osvedčenie danosti práva a nevyhnutnosť potreby takejto úpravy. Vzhľadom na účel a

podstatu neodkladného opatrenia je rozsah dokazovania, na rozdiel od konania vo veci samej, značne zúžený. Povinnosť tvrdenia, dôkazná povinnosť a dôkazné bremeno v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia spočívajú najmä v povinnosti aspoň osvedčiť tvrdené skutočnosti. Táto povinnosť zaťažuje výlučne navrhovateľa (matku).

7. Na základe nariadených neodkladných opatrení (odsek 2., 3. odôvodnenia uznesenia) je maloleté dieťa dočasne zverené do osobnej starostlivosti matky. Styk otca s maloletým je dočasne upravený na každý víkend nepárneho kalendárneho týždňa od piatku od 16.00 hod. do nedele do 18.00 hod., v čase zimných prázdnin a Vianoc od 26. 12. od 10.00 hod. do 29. 12. do 18.00 hod. a v čase od 02. 01. od 10.00 hod. do 05. 01. do 18.00 hod., počas jarných prázdnin v roku 2020 od stredy 26. 2. 2020 od 16.00 hod. do nedele 1. 3. 2020 do 18.00 hod., a počas veľkonočných sviatkov v roku 2020 od soboty 11. 4. 2020 od 9.00 hod. do pondelka 13. 4. 2020 do 12.00 hod. Matka sa podaným návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia domáha zákazu styku otca s dieťaťom z dôvodu, že stretávanie dieťaťa s otcom nie je pre maloletého prospešné, čo sa prejavuje najmä v školskom prostredí. V konaní vo veciach starostlivosti o maloleté deti je účelom neodkladného opatrenia v prvom rade ochrana maloletých. Pri rozhodovaní vo veci starostlivosti o dieťa nemôže súd ignorovať záujem maloletého dieťaťa, ktorý je vždy prvoradý (čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa, čl. 24 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie). Pri určovaní a posudzovaní jeho záujmu je potrebné zohľadniť najmä skutočnosti uvedené v čl. 5 základných zásad zákona o rodine. Súd v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia zisťuje relevantné skutočnosti zjednodušeným spôsobom, pričom spravidla vychádza len z návrhu a pripojených listín.

8. Vykonaným dokazovaním, nevyhnutným pre rozhodnutie o návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia vo veci zákazu styku, súd dospel k záveru, že v danej veci sú nie sú splnené zákonné predpoklady pre jeho nariadenie, a to najmä naliehavosť potreby takejto dočasnej úpravy pomerov účastníkov konania. Súd len nedávno, dňa 31. 01. 2020, rozhodol o rozšírení úpravy styku otca s maloletým počas jarných prázdnin a veľkonočných sviatkov. Určenie styku bolo podriadené predovšetkým záujmom a potrebám maloletého dieťaťa, nie potrebám rodičov. Proti tomuto rozhodnutiu matka nepodala odvolanie, ale doručila návrh na nariadenie nového neodkladného opatrenia. Tvrdenia uvádzané matkou v návrhu však nie sú novými skutočnosťami. Tieto uvádzala už aj vo svojich predchádzajúcich podaniach, ešte pred nariadením prvého neodkladného opatrenia v tomto konaní. V súvislosti s argumentáciou matky ohľadne podania návrhu na zákaz styku otca s maloletým zo strany kolízneho opatrovníka súd uvádza, že súd takýto návrh ani podnet či stanovisko neeviduje. Kolízny opatrovník súdu doposiaľ neoznámil, že by bol maloletý zo strany otca ohrozený. Súd už v predchádzajúcich rozhodnutiach uvádzal, že maloleté dieťa má právo na zachovanie svojho vzťahu k rodičom a súd dbá na to, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov a na udržiavanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s rodičmi. Zákaz styku rodiča s maloletým dieťaťom je výnimočným riešením a predstavuje vážny zásah do výkonu rodičovských práv a povinností, ktorý môže byť odôvodnený len okolnosťami na strane dieťaťa. Matka nijako neosvedčila uplatnený nárok, ani nepredložila listinné dôkazy o zhoršenom správaní maloletého v školskom zariadení. Už pri prvom rozhodovaní o neodkladnom opatrení bolo preukázané, že dieťa má tendenciu vypovedať podľa toho, s ktorým rodičom práve je (čl. 94, 96, 98, 99, 100). Vzťahy v rodine sú narušené nielen medzi matkou a otcom dieťaťa, ale aj matkou a starými rodičmi zo strany matky, ktorí sa domáhajú úpravy styku s maloletým. Dieťa má právo na rovnocenný vzťah s obidvomi rodičmi. Dieťa prechádza v súčasnosti zložitým obdobím, jeho rodičia sa rozchádzajú, rozchod je konfliktný, do jeho života vstúpili noví partneri rodičov. Predovšetkým bola narušená základná istota v živote dieťaťa po oznámení matkou, že osoba, ktorú považoval za otca nie je jeho otec. Preto nie je možné jednoznačne posúdiť, čo pre neho spôsobuje aktuálne najväčšiu emocionálnu záťaž. Tento stav si nespôsobilo dieťa, ale jeho rodičia a následky znáša dieťa. Nie je isté, či okamžitá negácia otca zo života dieťaťa by bola prospešná a ako by to dieťa prežívalo a zvládlo aj s ohľadom na jeho ďalší citový vývoj. Vzťahy sa nebudujú iba na biologickom základe, ale aj sociálnom, ktoré zahŕňa emocionálne väzby budované v prípade dieťaťa od jeho narodenia, teda celý jeho život. Doposiaľ je stále jeho otcom F. A. a to po právnej aj emocionálnej stránke. Kým nebol styk upravený neodkladným opatrením dochádzalo ku konfliktom medzi rodičmi, ktorých svedkom bolo dieťa. Tvrdenie matky o stabilnej rodine je subjektívne hodnotenie, keďže sa zatiaľ neosvedčilo dĺžkou trvania a skutočnosť, že so súčasným partnerom čaká dieťa stabilitu vzťahu nezaručuje. Partner matky O. S. vo svojej výpovedi na polícii 14. 5. 2019 (čl. 193-194) uviedol, že bol vo výkone trestu odňatia slobody v trvaní 5 rokov do septembra 2018 za ublíženie na zdraví a vydieranie bývalej priateľky. Okrem toho súd zdôrazňuje, že

vec sa momentálne nachádza v štádiu pred znaleckým dokazovaním. Dňa 23. 01. 2020 súd do konania pribral súdneho znalca z odboru psychológie, odvetvie klinická psychológia detí a dospelých. Vzhľadom na uvádzané skutočnosti postupujúc v súlade s § 328 ods. 1 CSP v celom rozsahu súd návrh matky zamietol. Zákaz styku by predstavoval neprimeraný zásah do práv druhého rodiča (otca) a nebol by ani v súlade so záujmom maloletého. Pri rozhodovaní súd prihliadal na záujem dieťaťa, najmä na jeho zdravie, vývinové potreby, citové väzby i stabilitu výchovného prostredia. Tým súd mienil zachovanie súčasného stavu. Je na rodičoch, aby dieťa nevystavovali konfliktu lojality a chránili ho. Nevyjadrovali sa pred dieťaťom negatívne o druhom rodičovi, lebo na rozdiel od nich má dieťa citovú väzbu na matku aj otca a takéto výroky ho zraňujú. Potreby dieťaťa nemusia byť totožné s potrebami rodiča.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa doručenia na Okresnom súde Liptovský Mikuláš (písomne v štyroch vyhotoveniach). Odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359, § 362 ods. 1 CSP).

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). (§ 363 CSP)

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že:

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 CSP).

Odvolanie možno odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci. Odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní (§ 62 ods. 1, 2 CMP).